

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 330.3

JEL Classification: E62

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).188-193](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).188-193)

Н.В. Гаврилова, доц., канд. екон. наук

Л.М. Задорожня, асист.

*Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна***Інвестиційно-інноваційна діяльність в Україні в контексті Євроінтеграції**

У статті розглянуто роль інновацій як основи Євроінтеграційних процесів в Україні, розглянуто погляди сучасних науковців на поняття інновації, проаналізовано стан інноваційної діяльності в Україні та її особливості в умовах війни. Визначенні інвестиційні можливості України в умовах євроінтеграції.

Проаналізовано стан інвестиційної діяльності в Україні в період 2021-2022 роки. За результатами дослідження виявлено, що найбільшими країнами-інвесторами були Кіпр, Нідерланди, Швейцарія, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Люксембург та Франція. За підсумками 2021 року у промисловість вкладено 36% загального обсягу капітальних інвестицій, сільське, лісове будівництво – 8,3%.

За результатами дослідження зазначено, що важливими методами залучення інновацій в Україну є індустріальні парки та бізнес-інкубатори.

З метою подальшого розширення інноваційних взаємозв'язків в контексті Євроінтеграції дозволить розширювати інноваційний бізнес, через створення виставкового простору, розвитку технологічних агентств, інноваційних рішень, через демонстрацію найкращих вітчизняних наукових та інноваційних розробок та кооперативних зв'язків, через сприяння розвитку платформ для спілкування.

інвестиції, інновації, інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, інноваційна активність, інноваційне спрямування, інноваційний потенціал, науково-технічна інтеграція, технопарки, бізнес-інкубатори

Постановка проблеми. Основою економічного зростання країни є науково-технічний прогрес, цифровізація та інтелектуалізація виробничо-господарських процесів. Частка нових, або вдосконалених виробництв в Україні постійно зростає, і прагне досягти рівня розвинених країн – 70-80% приросту ВВП. Не дивлячись на відкриті військові дії проти України актуальність розвитку інноваційної діяльності не зменшується, а навпаки зростає, відбувається оптимізація ефективності інноваційних витрат, широке впровадження новітніх технологій та випуск інновативно орієнтованої продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню процесу інвестиційно-інноваційного розвитку присвячені праці провідних вітчизняних та зарубіжних авторів. Серед сучасних науковців, які особливо приділяють увагу дослідженню інноваційного розвитку вітчизняної економіки варто виділити Ольвінську Ю.О., Самотенкову О.В. та Вітковську К.В., які приділяли увагу сучасному стану та тенденціям розвитку інновативної економіки, Причепу І.В., Сметанюк О.А. та Ратушняк О.Г., які у своїх працях розглядали інвестиційну політику Європейського союзу в межах зовнішньоекономічних зв'язків з Україною через зовнішні інвестиції Європейського союзу, структуру надходжень прямих інвестицій в Україну та механізм інвестиційної взаємодії ЄС – Україна.

Міжнародним інвестиційно-інноваційним програмам як інструменту Євроінтеграції присвячені наукові праці Т. Марченко, яка приділяла значну увагу макроекономічному аналізу участі України в міжнародних інноваційних програмах в умовах євроінтеграційних процесів та інноваційній складовій євроінтеграційної стратегії України.

Дослідження інноваційної діяльності та інноваційних процесів в економіці дозволяє розглядати її з великим діапазоном. Інноваційне спрямування розвитку в країні є індикатором, який визначає фінансово-економічну потужність країни та рівень її розвитку у світовому масштабі.

У 2022 році Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Євроінтеграція України відбувається у розпалі відкритої агресії, але українці щоденно доводять своє бажання європейського шляху розвитку. Глобалізація та інноваційність фінансово-економічних процесів, рівень розвитку та динамічність інноваційної діяльності суттєво соціально-економічні підходи розвитку суспільства. Поступові євроінтеграційні процеси України є основними пріоритетами як зовнішньої політики держави так і внутрішньої. Саме міжнародне науково-технічне співробітництво в галузі інноваційної діяльності є предметом потужних дискусій вітчизняних науковців. Значна кількість наукових праць присвячена проблемам та перспективам інноваційної діяльності. Незважаючи на численні наукові дослідження питанням інноваційної діяльності України в контексті євроінтеграції приділялось замало уваги. Адже стрімкий розвиток світового господарства, міжнародного партнерства та євроінтеграційних процесів України вимагає постійного дослідження та оптимізації інноваційних ідей з урахуванням викликів з якими стикається вітчизняна економіка.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є виявлення особливостей інноваційної діяльності в Україні в контексті Євроінтеграції, а також особливостей, тенденцій та напрямків поживлення інноваційної діяльності в Україні в контексті Євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Варто відмітити, що у своїх працях І.В. Причепи, О.А. Сметанюк та О.Г. Ратушняк визначають, що «Інвестиції є складовою Євроінтеграційних процесів та каталізатором глобалізації світової економіки. Саме інвестиції створюють додаткові виклики співпраці країн розширюючи їх можливості.

Ольвінська Ю.О., Самотоєнкова О.В. та Вітковська К.В. приділяли увагу сучасному стану та тенденціям розвитку інноваційної діяльності в Україні, де значна увага приділялась аналізу витрат на науково-дослідні роботи у ВВП по окремим країнам-членам ЄС.

Інвестиційні можливості України в контексті Євроінтеграції є складною системою взаємозв'язків регіональної, державної та зовнішньоекономічної політики Європейського союзу. Інвестиційна політика України в контексті Євроінтеграції є виваженою, послідовною та збалансованою, адже ЄС є стратегічним партнером України, яка дуже потребує провідних європейських технологій та інвестиційної підтримки.

Євроінтеграційні процеси сприятимуть розвитку бізнес середовища, зміцнення конкурентних позицій України, що забезпечить розширене відтворення капіталу, сприятиме в подальшому інноваційному та соціальному зростанню.

Проведені нами дослідження показали, що обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України станом на кінець 2021 року був на рівні 65 746,8 млн дол. США. Ці інвестиції спрямовувались у вже розвинені сфери економічної діяльності. Наприкінці 2021 року найвагоміші обсяги прямих інвестицій були спрямовані у розвиток підприємств промисловості, що складало 43,7%, та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, що дорівнювало 15,5% [8].

У 2021 році найбільшими країнами-інвесторами були Кіпр, питома вага складала 31,7%, Нідерланди – 21,6%, Швейцарія – 5,8%, Велика Британія – 4,6%, Німеччина – 4,6%, Австрія – 3,0%, Люксембург – 2,4% та Франція – 2,0% [1].

У 2022 році чистий приплив прямих іноземних інвестицій дорівнює 587 млн дол. США (у тому числі реінвестування доходів – 655 млн дол. США). За 2021 рік чистий приплив становив 7,5 млрд дол. США (у тому числі реінвестування доходів – 4,9 млрд дол. США). Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України в 2021 році склали 673899,3 млн грн.[8].

За підсумками 2021 року у промисловість вкладено 36% загального обсягу капітальних інвестицій, сільське, лісове будівництво – 8,3%

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у 2021 році є промисловість, і складає 36,0%, сільське, лісове та рибне господарство – 10,4%, будівництво – 8,3%, інформація та телекомунікації – 3,5%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 8,7%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,5%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 11,0%, операції з нерухомим майном – 4,6%. В ході дослідження виявлено, що головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у січні-грудні 2021 року освоєно 68,6% загального обсягу капіталовкладень. Протягом 2021 року за рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 17,6% капітальних інвестицій.

Важливим методом залучення інновацій в Україну є індустріальні парки, які варто розглядати як потенційні промислові майданчики для релокації бізнесу з інших країн з метою оптимізації виробничого потенціалу та ланцюгів поставок, та покликані вирішувати питання скорочення часу до початку роботи (Time-to-Market) бізнесу враховуючи витрати часу на пошук оптимальної локації, початку будівництва і введення об'єктів в експлуатацію.

Важливою інноваційною структурою є бізнес-інкубатори, які слід розглядати як початкову стадію наукового парку, тобто певна інноваційна структура з розташованими новоствореними підприємствами протягом певного часу. Після нього підприємства залишають бізнес-інкубатори та переходять у технопарк.

Технопарки слід розглядати як науково-виробничий комплекс, який містить науково-дослідний центр та науково місткі підприємства, фірми. Їх основними складовими є дослідницький центр та виробничі майданчики. Інноваційні дослідження можуть проводити як інноваційні фірми так і науково-дослідні інститути або інші навчальні заклади. Виробничі майданчики мають вигляд територій з будівлями та інженерними технологіями. Технопарки створені з метою комерційного використання результатів наукових досліджень через випуск наукової продукції.

Технополіс вже цілий науково-виробничий комплекс, до складу якого входять і бізнес-інкубатори і технопарки. Ініціатором їх створення є державні або місцеві владні структури.

Отже, важливо своєчасно та в повній мірі стимулювати розвиток інноваційної інфраструктури, адже саме вона є основним інструментом і дієвим механізмом інноваційної економіки, важливим чинником активізації інноваційної діяльності та забезпечення конкурентоспроможності країни, що сприятиме науково-технічній інтеграції та загалом Євроінтеграції України

Відповідно до прийнятого 21.06.2022 року Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій та інновацій у промислове виробництво» визначено:

– звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання), що ввозяться учасниками індустріальних парків, виключно для власного використання під здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості або науково-дослідної діяльності на території (в межах) індустріального парку (без права надання в оренду, лізинг чи передачу в користування третім особам на будь-яких інших умовах);

– звільнення від податку на прибуток протягом десяти років;

– надання права органам місцевого самоврядування встановлення пільгових ставок податку на нерухомість і плати за землю» [7].

В межах розробленої та впровадженої стратегії «Європа 2020» виділяються наступні ключові фактори: «розумне зростання» що ґрунтується на знаннях та інноваціях; «стале зростання» пов'язане з оптимізацією використання ресурсів, екологізація та стійка конкурентоспроможність економіки; «всеохоплююче зростання» пов'язане зі стимулюванням економіки через забезпечення високого рівня зайнятості, соціального та територіального об'єднання. Ініціативою стратегії «Європа 2020» було створення «Інноваційного союзу», що сприяло розширенню умов та джерел інновацій, прискоренню перетворення інноваційних ідей в інноваційні технології та продукти. Заходи та дії «Інноваційного союзу» сприяли зміцненню бази знань, використанні інноваційних ідей в виготовленні та просуванні товарів та послуг, зміцненню соціального та територіального партнерства та міжнародного співробітництва.

Зміцнення інноваційного співробітництва України та ЄС у сфері науки та технологій сприятиме розвитку стратегічного партнерства як у військово-політичному так і у фінансово-економічному просторі. Також сприятиме вирішенню загальних проблем глобального рівня, а саме: питанням зміни клімату, стрімкого розповсюдження вірусних та інфекційних хвороб, енергонезалежності та енергобезпеки, розвитку біотехнологій та зеленої економіки.

Реалізація інноваційних ідей України в контексті Євроінтеграції дасть можливість Україні виробляти стратегічні ініціативи для зацікавлених сторін, розширювати транскордонні зусилля науковців з метою спільних досліджень, сприяти трансферту технологій та інноваційних продуктів, створенню технопарків, бізнес-інкубаторів; зміцнить зусилля науки та бізнесу.

Отже, стимулювання інноваційної діяльності повинно відбуватись через розвиток інфраструктури інноваційної діяльності: маркетингових, консалтингових, рекламних компаній, технополісів, технопарків, бізнес-інкубаторів та інших; впровадження біотехнологій та новітніх технологічних заходів, стимулювання розвитку та державна підтримка приватних інноваційних технологій через впровадження пільгових кредитів та пільгового оподаткування; створення та постійне поповнення потенціалу науково-інноваційного потенціалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвитку інвестицій та інновацій в контексті Євроінтеграції сприятиме проведення інтерактивних ярмарок, форумів за участю провідних європейських інноваційних центрів, технологічних агентств, технопарків, бізнес-інкубаторів. Головною метою проведення яких є:

- забезпечення взаємозв'язку державних органів та представників бізнесу з сектору реальної економіки, з науково-дослідними установами, інноваційно-інвестиційних центрів;

- сприяння розвитку комерціалізації інноваційних бізнес ідей, технологій, проєктів;

- сприяння залученню інновацій у сферу розробки та впровадження інноваційних ідей, наукомістких технологій;
- законодавче сприяння укладанню міжнародних угод;
- створення та постійне поповнення банку інноваційних науково-дослідних та винахідницьких ідей.

Розширення інноваційних взаємозв'язків в контексті Євроінтеграції дозволить розширювати інноваційний бізнес, через створення виставкового простору, розвитку технологічних агентств, інноваційних рішень, через демонстрацію найкращих вітчизняних наукових та інноваційних розробок та кооперативних зв'язків, через сприяння розвитку платформ для спілкування.

Враховуючи нагальність дослідження та аналізу інноваційної діяльності, сучасного стану інноваційної діяльності та стрімкого зростання не дивлячись на відкрити війну проти України подальші дослідження слід приділяти значну увагу.

Список літератури

1. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. *Міністерство економіки України*: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=Informatsiinoanalitichni>.
2. Марченко Т.В. Міжнародні інноваційні програми як інструмент євроінтеграції України: монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2021. 220 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2203/1/Marchenko%20T.V._International%20innovation%20programs%20as%20a%20tool%20of%20Ukraine%27s%20European%20integration%20.pdf
3. На шляху до. *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/11/15/photo_2022-11-15_14-45-25.jpg
4. Ольвінська Ю.О., Самоєнкова О.В., Вітківська К.В. Сучасний стан та тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Економіка та держава* №4, 2021. С. 64-71.
5. Підоричева І. Євроінтеграція України у сфері досліджень та інновацій: стан, виклики, заходи прискорення. *Журнал Європейської економіки*. Том 20 №4 (79), 2021. URL: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1570/1569>
6. Причепя І.В., Сметанюк О.А., Ратушняк О.Г. Інвестиційна політика Європейського союзу в межах зовнішньоекономічних зв'язків з Україною. *Ефективна економіка* №5, 2020. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/60.pdf
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустриальних парків в Україні. Закон України №2330 – IX від 21.06.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text>
8. Прямі іноземні інвестиції в Україну. *Міністерство фінансів України*: веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>

References

1. Informatsiino-analitychni materialy shchodo investytsiinoho klimatu v Ukraini [Information and analytical materials on the investment climate in Ukraine]. (n.d.). *me.gov.ua* Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinoKlimatuVUkraini> [in Ukrainian].
2. Marchenko, T.V. (2021). Mizhnarodni innovatsiini prohramy yak instrument yevrointehratsii Ukrainy [International innovative programs as a tool of European integration of Ukraine]. Chernivtsi: Chernivets. nats. univ. Retrieved from https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2203/1/Marchenko%20T.V._International%20innovation%20programs%20as%20a%20tool%20of%20Ukraine%27s%20European%20integration%20.pdf [in Ukrainian].
3. Na shliakh do [On the hat do.]. (n.d.). *mon.gov.ua*. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/11/15/photo_2022-11-15_14-45-25.jpg [in Ukrainian].
4. Olvinska, Yu.O., Samotienkova, O.V., & Vitkovska, K.V. (2021). Suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini [The current state and tendencies of development of innovation activity in Ukraine.]. *Ekonomika ta derzhava - Economy and state*, 4, 64-71 [in Ukrainian].

5. Pidorycheva, I. (2021). Yevrointehratsiia Ukraini u sferi doslidzhen ta innovatsii: stan, vyklyky, zakhody pryskorennia [European integration of Ukraine in the field of research and innovation: state, challenges, acceleration measures.]. *Zhurnal Yevropeiskoi ekonomiky- Journal of European Economics*, 20, 4 (79). Retrieved from <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php /ukjee/article/view/1570/1569> [in Ukrainian].
6. Prychepa, I.V., Smetaniuk, O.A., & Ratushniak, O.H. (2020) Investytsiina polityka Yevropeiskoho soiuzu v mezhakh zovnishnoekonomichnykh zviazkiv z Ukrainoiu [Investment policy of the European Union within the framework of foreign economic relations with Ukraine]. *Efektivna ekonomika -Efficient economy*. 5. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/60.pdf [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo stvorennia spriyatlyvykh umov dlia diialnosti industrialnykh parkiv v Ukraini: Zakon Ukrainy №2330 – IX vid 21.06.2022 roku [On amendments to the Tax Code of Ukraine on the creation of favorable conditions for the activities of industrial parks in Ukraine: Law of Ukraine No. 2330 - IX dated 06/21/2022]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text> [in Ukrainian].
8. Priami inozemni investytsii v Ukrainu [Foreign direct investment in Ukraine]. (n.d.). *minfin.com.ua*. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> [in Ukrainian].

Natalia Gavrilova, associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Larysa Zadorozhnia, assistant

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Investment and innovation activities in Ukraine in the context of European integration

The article considers the role of innovation as the basis of the European integration processes in Ukraine, considers the views of modern scientists on the concept of innovation, analyzes the state of innovation activity in Ukraine and its peculiarities in the conditions of war. Determination of investment opportunities of Ukraine in the conditions of European integration.

The state of investment activity in Ukraine in the period 2021-2022 is analyzed. According to the results of the study, the largest investor countries were Cyprus, the Netherlands, Switzerland, the United Kingdom, Germany, Austria, Luxembourg and France. At the end of 2021, 36% of the total capital investment was invested in the industry, rural, forest construction - 8.3%.

According to the results of the study, it is noted that industrial parks and business incubators are important methods of attracting innovation to Ukraine.

In order to further expand innovative relationships in the context of European integration, it will allow to expand innovative business, through the creation of exhibition space, the development of technological agencies, innovative solutions, through the demonstration of the best domestic scientific and innovative developments and cooperative relations, through promoting the development of platforms for communication.

investment, innovation, investment activity, innovation activity, innovation development, innovation activity, innovation direction, innovation potential, scientific and technical integration, technoparks, business incubators

Одержано (Received) 22.11.2023

Прорецензовано (Reviewed) 15.12.2023
Прийнято до друку (Approved) 27.12.2023